

Archaeologies 3.2

Archaeologies without Borders

for publication in August 2007

A határok átlépése: Mozgásban lévő tárgyak

Morag M. Kersel

Absztrakt: Vajon az izraeli legális piacokon a régészeti leletek iránt jelentkező kereslet növeli-e a terület lelőhelyeinek fosztogatását? A kérdés vizsgálata során világossá vált, hogy míg a műtárgykereskedelem háttérében a fogyasztói igények állnak, a fosztogatás hajtóerői, illetve annak természete jóval összetettebbek annál, mint ahogy gyakran gondoljuk. A fosztogatás indítékai magukban foglalják a nacionalizmus fogalmát, a globalizáció erőit, az ellentmondásos megőrzési és igazgatási terveket, a gyarmatosítást és a merev hagyományokat. Ez a komplexitás (a fosztogatás ösztönzőerői és annak összetett formái) áll a tanulmány fókuszában. Azon különböző okok többértelműségét tárja fel a szerző, amelyek lehetővé teszik, hogy a tárgyak átléphessék a határokat.

A régészeti ásatás és a kulturális örökségvédelem viszonya a helyi társadalomhoz: perui tapasztalatok

Yoshio Onuki

Absztrakt: Kuntur Wasi lelőhely a perui Andok északi hegyvidékén található. Japán régészek végeztek itt ásatást perui régészekkel és helyi lakosokkal együttműködve. A 3000 éves aranytárgyak felfedezése egy múzeum megépítéséhez vezetett a faluban, azzal a céllal, hogy megvédjék a lelőhelyet és annak mozdítható műtárgyait. A cikk leírja a múzeumépítés és az adminisztráció folyamatát, hogy rávilágítson a kutatók és helyi lakosok közti kommunikáció fontosságára.

A Qhapaq Ñan Projekt: Kritikai nézőpont

M. Alejandra Korstanje, Jorgelina García Azcárate

Absztrakt:

A Qhapaq-Ñan Project elősegíti a megosztott kulturális javak integrációját 6 ország között: Argentína, Chile, Bolívia, Peru, Ecuador és Kolumbia. Ezek az országok működnek együtt abban, hogy jelöljék a legfőbb andokbeli utat, a "Qhapaq-Ñan"-t az UNESCO Világörökség listájára. Habár a résztvevők figyelembe veszik a helyi és indián közösségeket, mint a projekt valódi haszonélvezőit, és a régészeti tevékenység már megindult, az úttal kapcsolatban lévő közösségeket még nem vonták be. (A cikk írásának időpontjában - 2007 március - tartja Argentína a már ötéves projektről az első találkozót azon terület néhány indiai közösségével, ahol a projektet kivitelezik. A részvétel egyébként a vártnál jóval alacsonyabb volt). Követve a World Archaeological Congress útbaigazításait és sok kulturális örökségvédelemmel

foglalkozó szakember véleményét, miszerint nagy hangsúlyt kell helyezni a közösségek részvételére, határozottan javasoljuk, ezen folyamatok megváltoztatását, miszerint a programnak a projekt elejétől fogva fel kell vennie a kapcsolatot az érintett közösségekkel, és nem csak későbbi lépéseknél vagy (ami még rosszabb) amikor a project már kialakult.

Határok létrehozása: a Copán régészet kontextusai Lena Mortensen

Absztrakt: A régészek munkája és az általuk megteremtett tudás hozzájárulnak a különböző határok, többek közt a politikai, tudományos és kulturális határok létrehozásához, s egyben függnek is ezektől a határoktól. Ebben a cikkben áttekintek néhány olyan határt, amely formálja és meghatározza azokat a társadalmi feltételeket, amelyek közt a régészet Nyugat-Hondurasban, a jól ismert Copán lelőhelyen megtalálja a helyét és jelentőségét. Véleményem szerint ezen határok történelme, létrejöttük és kereszteződéseik strukturális feszültségeket tárnak fel a tudomány, a közösség történelme és a nyilvános vita egymást átfedő területein, amelyekben a régészeti tudás terjed. Ezekre a történetekre tudatosan kell figyelni annak érdekében, hogy megvitathassuk őket. Véleményem szerint, ha a régészek folyamatosan részt vennének az adott folyó helyen kulturális párbeszédekben, sokkal inkább tudnának eredményes együttműködések kezdeményezni, és informálódhatnak annak lehetőségeiről, hogy a munkájuk révén hogyan közreműködhetnek a határalkotó folyamatokban.

La terre et l'espace: rakéták, börtönök, tiltakozások és örökség Ausztráliában és Francia Guyanan Alice Gorman

Absztrakt: Az űrtechnikát gyakran globálisnak, modernnek és tér nélkülinek tüntetik fel. De az űrkutatás területének egyik legkorábbi formáját, a rakétakilövő-pályát igen speciális helyszíneken építik ki: távoli és látszólag üres kolóniákon. A nagyvárosoktól való távolságuk miatt ezek a területek alkalmasak börtönök, internáló táborok, katonai felszerelések, nukleáris fegyverek és nukleáris hulladék befogadására is. Valamennyi létesítmény, a rakétakilövő-pályával együtt tiltakozó reakciókat váltottak ki. Ezeket a problémákat a woomerai (Ausztrália) és kouroi (Francia Guyana) rakétavető állomások esetében vizsgálták meg. 2005-ben kreol csoportok Francia Guyanan tiltakoztak egy új rakétakilövő állomás építése ellen Kourou közelében, amely tönkretette a régészeti anyagot. A célom az, hogy bemutassam, hogy a Woomeraban 60 évvel korábban lezajlott tiltakozások lényeges részét képezték az űrkorszak örökségének, és felfedték a bebörtönzés és tiltakozás szövevényes ügyét az űrkutatással.

Megjegyzések az oktatás és a régészet közti kapcsolatról: az IPHAN közösségnevelő szerepének elemzése.

Jorge Najjar és Rosana Najjar

Absztrakt: A cikk az *Instituto do Patrimônio Histórico e Artístico Nacional* – IPHAN-t (a kulturális örökségvédelemért felelős brazil kormányirodát) mint közösségnevelőt elemzi, figyelembe véve a régészet és oktatás közti viszonyt. Az oktatás mint társadalmi gyakorlat, illetve az oktatás mint szakma áttekintése képezi a régészeti munka oktatás felőli megközelítéséről szóló párbeszéd alapját. A cikk kihangsúlyozza, hogy az IPHAN kevésbé használja ki a Brazíliában létrejött régészeti tudás előnyeit, pedig ez a tudás fontos eszköz a brazil kulturális örökséggel foglalkozó elméletekhez.

FÓRUM

Vízumtörténetek: emberi jogok, szervezeti erőszak és etikai globalizáció

Claire Smith
Flinders University, Ausztrália
claire.smith@flinders.edu.au

Absztrakt

A tanulmány egy sor egyéni hozzászólást foglal össze a vízumtörténetek témájában. A szerző áttekinti a hozzászólók által felvetett témákat az emberi jogokról, a szervezeti erőszakról és az etikai globalizációról. A fórum hozzászólásai határozottan körvonalazzák a különböző országokból származó régészek eltérő lehetőségeit arra, hogy nemzetközi tudományos vitákon vegyenek részt. Ha meg akarunk bírkozni egy jóval etikusabb globalizáció kihívásaival, a gyakorlatba és az eljárásmodokba be kell hogy építsünk egy emberi jogi keretet is, és következetesen hangsúlyt kell fektetnünk a felelősség megosztására.

Hogyan akadályozott meg a tudományos lehetőségek megragadásában a britt kormány

Lina G Tahan

Department of Archaeology, University of Cambridge UK

Ebben a tanulmányban a szerző leírja, milyen nehézségekbe ütközött kétszer is, hogy Britt vízumhoz jusson a párizsi britt konzulátustól. Megtagadtak tőle egy tudományos látogató vízumot, annak ellenére, hogy volt egy meghívása, egy két éves kutatásban való részvételre a Cambridge-i Egyetem Régészeti Karán. Majd a következő évben ismét elutasították, hogy egy rövid látogatást tegyen egy konferencián a Leicester Egyetem Múzeumi Tanulmányok Karán.